

BİLİM VE ARAŞTIRMA ETİĞİ

DOÇ. DR. SEHER YALÇIN

Bilimsel Araştırmalarda Etik ve Sorunları (TÜBA Bilim Etiği Komitesi, 2002):

- Araştırma sonuçları, araştırmayı yapanların tümünün isimleri, katkıları oranında yayınlanır. Araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yayına hazırlanmasında etkin katkıda bulunmamış kişilerin isimleri **yazar** listesinde yayınlanamaz.

Bilimsel Araştırmalarda Etik ve Sorunları

(TÜBA Bilim Etiği Komitesi, 2002):

- **Kaynak Gösterme ve Alıntılar:** Araştırma sonuçlarının yayınlanmasında yararlanılan, kitap, dergi ve her türlü alıntı kaynağı belirtilmek zorundadır. Evrensel olarak tanınan kuram ve matematiksel formüller gibi bilinen bilgiler dışındaki herhangi bir yapıt ve bilgi izin alınmadan ve kaynak gösterilmeden kullanılamaz veya yayınlanamaz.

Araştırmacılar nelere dikkat etmeli (Esenlik ve Bolat, 2010; TÜBA Bilim Etiği Komitesi, 2002):

- Araştırmalar, katılımcıları olabildiğince riske sokmayacak şekilde planlanmalı ve yürütülmelidir.
- Veri toplama araçlarının (örneğin, anket, görüşme ve ölçme araçları) içeriği ve uygulanış biçimi; katılımcıları küçük düşürücü, rahatsız edici, huzursuz edici, yorucu, işleri aksatıcı vb. olumsuz özellikler taşımamalıdır.

Araştırmacılar nelere dikkat etmeli (Esenlik ve Bolat, 2010; TÜBA Bilim Etiği Komitesi, 2002):

- Deneysel araştırmalar söz konusu olduğunda ise, deneysel süreçte yer alan uygulamaların (örneğin, tedavi, öğretim vb.), denekleri olumsuz etkileme olasılığı en aza indirilmelidir.

Araştırmacılar nelere dikkat etmeli (Esenlik ve Bolat, 2010; TÜBA Bilim Etiği Komitesi, 2002):

- Katılımcılara; araştırmanın amacı, umulan yararları, nasıl yürütüleceği, olası riskleri, gizlilik ilkesi ve kendilerinden neler bekleneceği ile ilgili bilgi verilmelidir.
- Ancak, bu açıklamalar, katılımcıların araştırma ile ilgili davranışlarını ve veri toplama araçlarına verecekleri yanıtları yönlendirmeyecek özellikte olmalıdır.

Araştırmacılar nelere dikkat etmeli (Esenlik ve Bolat, 2010; TÜBA Bilim Etiği Komitesi, 2002):

- Katılımcıların 18 yaşından küçük olmaları durumunda, araştırmayla ilgili bilgiler katılımcıların kendilerine ve anne-babalarına (velilerine), katılımcıların herhangi bir nedenle (zihinsel özür, hastalık, bunama, vb.) yetkin olmamaları durumunda katılımcının en sorumlu olan akrabasına veya yasal sorumlusuna (vasisine) verilmelidir.

Araştırmacılar nelere dikkat etmeli (Esenlik ve Bolat, 2010; TÜBA Bilim Etiği Komitesi, 2002):

- Katılımcıların adları ve kimliklerinin ortaya çıkmasına yol açabilecek belirleyici özellikleri (örneğin, işyeri, cinsiyet vb.) gizli tutulmalıdır.

İntihalleri Tespit Etmeye Yönelik Yazılımlar

- ❑ Benzerlik oranına dayalı sayısal gösterge sunarlar.
- ❑ İthenticate (Daha çok makaleler için)
- ❑ Turnitin (Daha çok ödev ve tezler için)

iThenticate

Health Care and Evidence Base

By: William R. McMillian

As of: Thu Jun 20, 2013 11:31am PDT
1,848 words - 16 matches - 12 sources

Similarity Index

13%

Document Viewer

Mode: Similarity Report

[Include Quotes](#) [Include Bibliography](#) [Exclude small matches](#) [Limit match size](#)

The Politics and Problems of Health insurance

America's Health care System The health care system

11

was until the last few decades managed by fee for system i.e. people paid for services. Comparatively recently this has changed to one that is a managed care system although the brunt of it is still fee-for-service. Problems with the FFS are numerous including the fact that there is discrimination in health delivery with a great swaths of the population receiving inadequate or utter lack of care and with service being questionable and of limited value.

The 2010 Affordable Care Act will reform health insurance, over several years,

2

meaning

1 43 words / 2% - Internet from 29-Apr-2013 12:00AM
[navfund.com](#)

2 39 words / 2% - Internet from 18-Jan-2013 12:00AM
[usagovnews.com](#)

3 32 words / 2% - Internet from 03-Jul-2012 12:00AM
[stevensonfinancialmarketing.wordpress.com](#)

4 29 words / 2% - Internet from 28-Oct-2012 12:00AM
[www.nap.edu](#)

5 28 words / 1% - Internet from 18-Dec-2007 12:00AM
[www.ngc.gov](#)

6 15 words / 1% - Internet from 02-Nov-2012 12:00AM
[www.illinoispolicy.org](#)

7 14 words / 1% - Internet from 19-Oct-2012 12:00AM
[briandolanphotography.com](#)

Turnitin

Test Turnitin e-Rater (Moodle TT) Week 1 reaction paper Reaction Paper (...)

Originality GradeMark PeerMark

Week 1 reaction xyz
BY ELIZABETH DALTON

turnitin 4% SIMILAR OUT OF 100

We would also like to engage in institutional research correlating achievement of liberal arts competencies with job seeking success; explicit data for defined competencies will help in this regard.

Are peers or partners or consortial institutions implementing badge systems, perhaps providing collaboration opportunities? Do competitive pressures strengthen your reasons for implementing a badge system?

As one example, the Open SUNY Online Consortium, an institution with a mission similar to that of Granite State College, emphasizes open education resources and portable credentials. OER-101, an open, self-paced faculty professional development offering, awards badges to participants. Educause reports that SUNY is also exploring ways to incorporate Missouri's open Badges project as another way to recognize prior learning and for faculty to share expertise.
(<http://www.educause.edu/library/resources/chapter-11-suny-empire-state-college-game-changer-open-learning>)

We are certainly experiencing competitive pressure from "competency based" programs like the College for America operated by Southern New Hampshire University. Strengthening our PLA programs with recognized, portable credit for competencies, however and wherever earned, will help us to serve our learners more effectively.

Are your learners demanding more authentic and targeted learning opportunities? Are you delivering the value your learners expect?

I think all learners in higher education are demanding more authentic and targeted learning opportunities, and ours are no exception. Our learners are typically adults

Match Overview

1	www.educause.edu Internet source	2%
2	Submitted to Universit... Student paper	1%

PAGE: 2 OF 3

Text-Only Report

Yazarlık ile ilgili en sık görülen etik sorunlar şu şekilde açıklanmaya çalışılmıştır (TÜBA, 2002: 26-27):

- 1) Armağan konuk yazarlık (gift-guest authorship)
- 2) Hayali-sanal-gölge yazarlık (ghost authorship)
- 3) Onursal yazarlık (honorary authorship)

DİĞER ETİK İHLAL TÜRLERİ (Arık, 2019, s. 118):

- Destekleyenleri Belirtmemek,
- Mali Desteğe İlişkin Etik Sorunlar,
- Bilimsel Yayınlarda Teşekkür,
- Kaynakların Taraflı Seçilmesi,
- Taraflı Yayın,
- Çıkar Çatışması ve Çıkar Çakışması vb. sayılabilir.

"Yağmacı" /"şaiibeli" veya "predatör" dergiler (YÖK, 2019)

- "yayımlama için makale işleme ücreti (Article Processing Charge) ödenmesinin zorunlu tutulması",
- "makaleleri hızlı yayınlama sözü verilmesi ve yayınlanması",
- "ilan ettiği konu dışında veya birbiriyle ilgisi olmayan birçok farklı alanda makalelere yer verilmesi",
- "yayın ilkeleri açıklamasının eksik olması",

"Yağmacı" /"şaiбели" veya "predatör" dergiler (YÖK, 2019)

- "yayın ilkelerinde açıkça makalelerde özgünlük, önem ve etki aranmadığının belirtilmesi",
- "yayınlanan araştırmanın telif hakkını saklama veya koruma politikası olmaması" ve
- "hakem sürecinin gerçekçi işletilmemesi, hakem görüş ve önerilerinin yazar ile paylaşılmaması" olduğu belirtildi.
- Bu dergilerden ücret alınan fakat değerli ve akademik usule uygun yayın yapanlar ayrıca değerlendirilecek.

Yaptırımlar-Cezalar

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Ceza davaları bölümü,
«Manevi, mali veya bağlantılı haklara tecavüz» kenar başlıklı 71. maddesi:

- 1. «Bir eseri, icrayı, fonogramı veya yapımı hak sahibi kişilerin yazılı izni olmaksızın işleyen, temsil eden, çoğaltan, değiştiren, dağıtan, her türlü işaret, ses veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma ileten, yayımlayan ya da hukuka aykırı olarak işlenen veya çoğaltılan eserleri satışa arz eden, satan, kiralamak veya ödünç vermek suretiyle ya da sair şekilde yayan, ticarî amaçla satın alan, ithal veya ihraç eden, kişisel kullanım amacı dışında elinde bulunduran ya da depolayan kişi hakkında bir yıldan beş yıla kadar **hapis veya adlî para cezasına** hükmolunur.»

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Ceza davaları bölümü,
«Manevi, mali veya bağlantılı haklara tecavüz» kenar başlıklı 71. maddesi:

- «2. Başkasına ait esere, kendi eseri olarak ad koyan kişi altı aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezasıyla cezalandırılır. Bu fiilin dağıtmak veya yayımlamak suretiyle işlenmesi hâlinde, **hapis cezasının üst sınırı beş yıl olup, adlî para cezasına hükmolunamaz.**
- 3. Bir eserden kaynak göstermeksizin iktibasta bulunan kişi **altı aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezasıyla cezalandırılır.»**

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Ceza davaları bölümü,
«Manevi, mali veya bağlantılı haklara tecavüz» kenar başlıklı 71. maddesi:

- «4. Hak sahibi kişilerin izni olmaksızın, alenileşmemiş bir eserin muhtevası hakkında kamuya açıklamada bulunan kişi, **altı aya kadar hapis cezası** ile cezalandırılır.
- 5. Bir eserle ilgili olarak yetersiz, yanlış veya aldatıcı mahiyette kaynak gösteren kişi, **altı aya kadar hapis cezası** ile cezalandırılır.
- 6. Bir eseri, icrayı, fonogramı veya yapımı, tanınmış bir başkasının adını kullanarak çoğaltan, dağıtan, yayan veya yayımlayan kişi, **üç aydan bir yıla kadar hapis veya adlî para cezasıyla** cezalandırılır.»

Etik Dışı Davranış Nedenleri (TÜBA, 2002):

- 1. Eğitim eksikliği
- 2. Bireysel özellikler (bir an önce yükselme, ün kazanma arzuları ve hırsları nedeniyle uydurma ve aşırma yapmak)
- 3. Niceliğin niteliğin önüne geçmesi
- 4. Mali nedenler (burs, proje veya sanayi desteğini yitirme korkusu)

Hakemlik Etiği

- Akademik çalışmaların bir eleştiri sürecine tabi tutularak denetimi, hakemlik süreçlerinin etkili biçimde işletilmesi ile olanaklıdır. Bilimsel çalışmalarda hakemlik süreçleri, bilimsel olanla olmayanın ayırt edilmesi için yapılandırılmış önemli bir mekanizmadır (Aydın, 2016, s.193).
- Akademik yükselme ve atama kararlarında, hangi projelerin destekleneceği kararının verilmesinde, makalelerin ilgili dergilerde yayınlanıp yayınlanamayacağı gibi kararların verilmesinde alanında uzman kişilerin tarafsızca hakemlik yapması istenir.

Kaynakça

- Arık, R. S. (2019). Haksız Yazarlık ve Diğer Etik İhlal Türleri. Ed. K. Yılmaz, ve R. S. Arık, *Bilim ve Araştırma Etiği* içinde (s.109-120), Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, İ. (2016). Akademik Etik. (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Esenlik, E. ve Bolat, E. (2010). Klinik ve bilimsel araştırmalarda etik kurallar. *S.D.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 125-133.
- Türkiye Bilimler Akademisi Bilim Etiği Komitesi (2002). Bilimsel araştırmada etik ve sorunlar. Ankara, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.
- Yüksek Öğretim Kurulu. (2019). "Yağmacı" Dergi Yayınları Akademik Yükseltmelerde Kullanılmayacak.
<https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/yagmaci-dergi-yayinlarina-onlem.aspx> adresinden 07.08.2020 tarihinde erişilmiştir.
- 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Ceza davaları bölümü, «Manevi, mali veya bağlantılı haklara tecavüz» kenar başlıklı 71. maddesi,
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.5846.pdf> adresinden 07.08.2020 tarihinde erişilmiştir.